

NUM. 847

BARCELONA 5 DE ABRIL DE 1895

ANY 17

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORISTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas.
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5.

LO DEL DIA

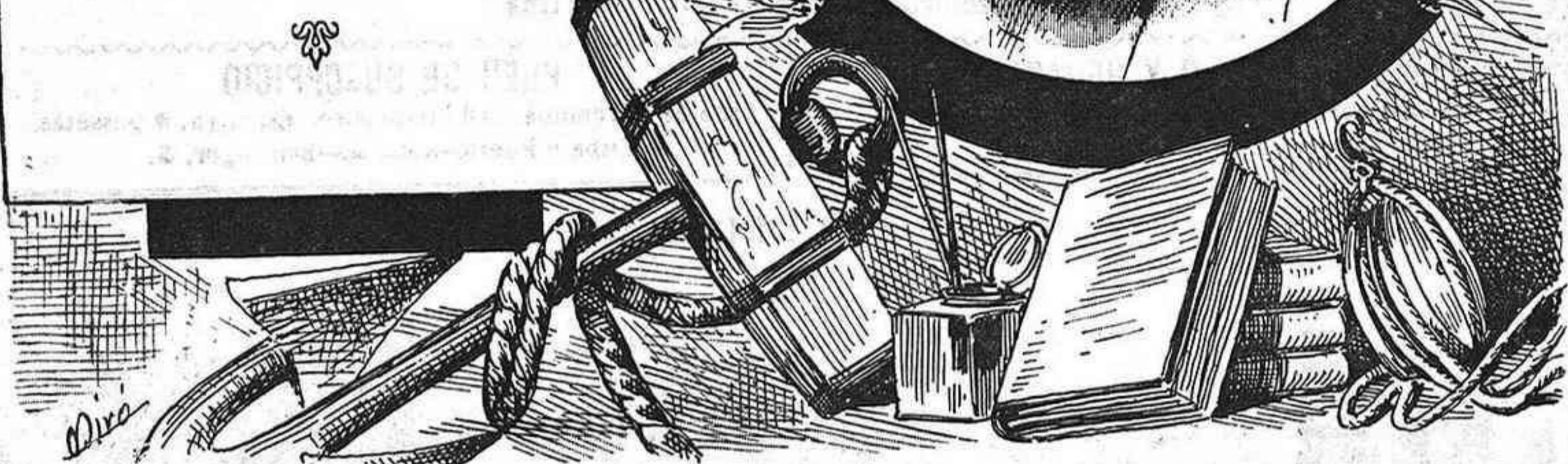
¡Ditxosa la pobra avia
que té setanta anys fets
y pot guarnir la palma
per tres ó quatre nets.

CAPS DE BROT

JOAN MONJO PONS

Catedràtich de la *Escola de Nàutica del Masnou*,
escrigué diverses obres
de inestimable valor.

Fou marin intrepidíssim
y en mil y mil ocasions
demonstrá sa gran pericia
y sa inmensa ilustració.

CRÒNICA

Las originalitats del Sr. Ferrer y Codina

Al reto formal y expressiu que 'l Sr. Ximeno Planas desde 'l Teatro regional dirigí al autor de *La Suripanta*, respongué 'l Sr. Ferrer y Codina apelant al sistema diluviesch, ó siga no dihent «aquesta boca es méva.»

Ara m' explico perque 'l *Diluvi*, l' endemà del estreno dirigí 'ls elogis mes calurosos à la nova comedia *original* del director de *La Tomasa*: al cap y al últim se tractava no sols de un amich, sino de un aprofitat deixeble. Deu 'ls cria y ells s' ajuntan.

Sistema diluviesch: «Pera fer fortuna en aquest mon de imbécils, es de tot punt necessari no pararse en barras. Quan tingas un propòsit, no t' detingas, tira 'l dret y surti lo que surti. Y si à lo millor de las tévas venturas, sufreixes un descalabro, no t' inmutis; si algú 't demana comptes, absente de respondre; y en cas de que 't xiulin, digas qu' estás costipat y tápat las orellas, que per això serveix lo cotó fluix.»

Per lo que toca à aquesta vegada, 'l director de *La Tomasa* qu' en altres ocasions havia donat ruidosas mostres de la séva intemperancia, ha tingut per convenient cenyirse à las sabias prescripcions

de la mórita diluviesca. Pero no li ha valgut la estratagema.

Encare que la llebra, ó la bestiola que per llebra volia passar, s' haja encauhat à tota pressa, à la primera sombra de perill, del cau l' ha sabuda treure lo Sr. Ximeno Planas, donant probas evidents de una gran pericia en l' art cinegétich, aplicat als timos literaris. Y avuy ensenyantnos à *La Suripanta* agafada pel clatell, y mostrantla à tot hom que la vulgui examinar, ens ha dit:

—Miran, senyors, no era llebra, sino un gat com un temple l' obra nova que 'l Sr. Ferrer y Codina ha fet passar com original, consignantho en los cartells del teatro, estampantho en la portada del exemplar, y oferint 5,000 pessetas de boquilla, à qualsevol que logrés demostrarli lo contrari.

(Ara sembla que aqueixas 5,000 pessetas lo se nyor Ferrer y Codina no las pot donar, per havérselas gastadas en comprarse un *tapa-bocas*).

De las averiguacions practicadas pel simpàtich redactor de *Lo Teatro regional*, resulta demostrat fins à la evidencia, que *La Suripanta* deu la séva originalitat à la producció francesa titulada *Les vacances du Mariage*, comedia vaudeville filla legítima y natural dels Srs. Valabrègue y Hennequin, estrenada al any 87 en lo Teatro des *Menus plaisirs* de Paris, donada à llum al any 88 per la *Librairie Theatrale* de la mateixa ciutat, y repre

sentada per en Novelli aquí à Barcelona mateix ab lo títul de *Il marito in campagna al Eldorado* al any 92 y al *Principal* al 94.

De manera que de la preexistència de la comèdia usurpada no se 'n podia adonar casi bé ningú.

Ab datos comparatius lo Sr. Ximeno demostra que 'l lloc de l' acció es lo mateix en l' obra francesa y la catalana; que 'ls personatges, à lo menos los principals, son idèntichs en l' una y l' altra, contribuïnt al desarollo de la mateixa acció: que l' ànima del argument no difereix en lo més mínim; que 'ls incidents en sa majoria son copiats; y finalment, que hasta en lo diàlech s' hi troben plagiàs à dotzenas. Y son en tan gran número y de un valor probatori tan cumplert los datos aduhits pel Sr. Ximeno, que no admeten atenuant ni excusa, sobre tot, tenint en compte l' atreviment inaudit del Sr. Ferrer y Codina, donant per completament original un' obra, que es ell incapàs de imaginarla en tots los dies de la séva vida.

**

Lo que ha fet, segons sembla, l' autor originalíssim de *La Suripanta*, es lo mateix exactament que v' fer, encara qu' en menor escala ab la comèdia *"/Tenorios!"* (presta de *Lo Procès Veraudieux*) es à dir: apoderarse de un' obra agena ben ideada, ben desarrollada y ben escrita, y entarregarla ab personatges secundaris que destorban y marejan y ab incidents sense solta; abocar l' olla de la mangra als finals dels actes ab la pretensió de reforzarlos; y per últim reemplassar la major part dels xistes francesos generalment fins y enginyosos, ab espatotxadas de mal gust y ditzaratxos grollers de la séva especial cullita.

Això es lo únic qu' es ell capàs de fer. No 'n té prou en apoderarse de un' obra agena, que necessita emporcarla.

Y ja veurán com si 's decideix à rompre 'l silenci en que calculadament s' ha mantingut tancat fins ara, tindrà la poca aprensió de dir que lo que més fà riure al públich, y lo que assegura l' èxit de la representació, es precisament lo qu' ell ha excretat, no lo que 'ls autors francesos van treure's del cervell. No serà aquesta, després de tot, la primera vegada que farà gala de una tan estúpida pretensió. Recordin sino que al discutirse l' originalitat de *"/Tenorios!"*, ja deya lo mateix.

**

Lo cas de *La Suripanta* es un d' aquells en que s' pot dir que ha plogut sobre mullat.

Qualsevol autor, una mica amant de la séva reputació literaria, després de l' escrita-

ssada que li valgué la comèdia *"/Tenorios!"*, ab motiu de la qual no li fou possible ocultar lo flagrant delicte de plagi en que s' veié sorprès, de fixo que s' hauria abstingut com d' escaldarse de volver á las andadas, de por de que un altre cop de massa l' deixés davant del públich, aplastat com una neula.

Donchs lo Sr. Ferrer y Codina, ni por esas. Mes fresch que un ensiam, pero ab lo mateix entendiment que un ensiam puga tenir, s' ha presentat de nou, adornantse ab plomas agenes, y galejant una vegada mes de la séva originalitat.

Creyém que ha arribat l' hora de complaurel.

Podrà afirmarse, com afirmém nosaltres que las tres quartas parts, sino mes, del seu repertori 's compón de produccions diverses fillas del merodeig literari, dignas rivals de *"/Tenorios!"* y *La Suripanta*; podrá dirse à tota veu que las tals produccions no tenen res d' originals; pero respecte à l' originalitat del autor, respecte à l' originalitat del Sr. Ferrer y Codina, aquesta sí que no pot negarse.

Desde 'l moment que s' ha de reconeixer que no hi há à Catalunya ni à Espanya, ni al mon enter, un altre autor dramàtic capás de fer lo qu' ell fà, burlantse dels fallos de la critica y dels comentaris del públich, bé 's pot afirmar de la manera mes rotunda qu' ell es un tipo original per excelencia.

Y ademés un autor cómich de primera forsa. Negarli aquesta condició fora pecar de injustos. ¿Qué han de procurar los autors cómichs? Ferriure al públich. Donchs ell fà tot lo possible per ferriure.

Menos mal, si darrera de las riallas no venen las plorallas.

O en altres termes: menos mal si darrera dels plagiàs, no venen, com insinuava l' altre dia un periódich, las persecucions judiciais.

P. DEL O.

*—

ESTÉRIL

Ab quanta de fredor é indiferència
lo metje t' ha parlat!
Ab quina calma la fatal sentència
del llabi li ha brollat!

—Vos he tornat à l' anyo
rada vida,
vos he tret del perill.
Operada: la cura s' es finida
pro no tindréu cap fill.

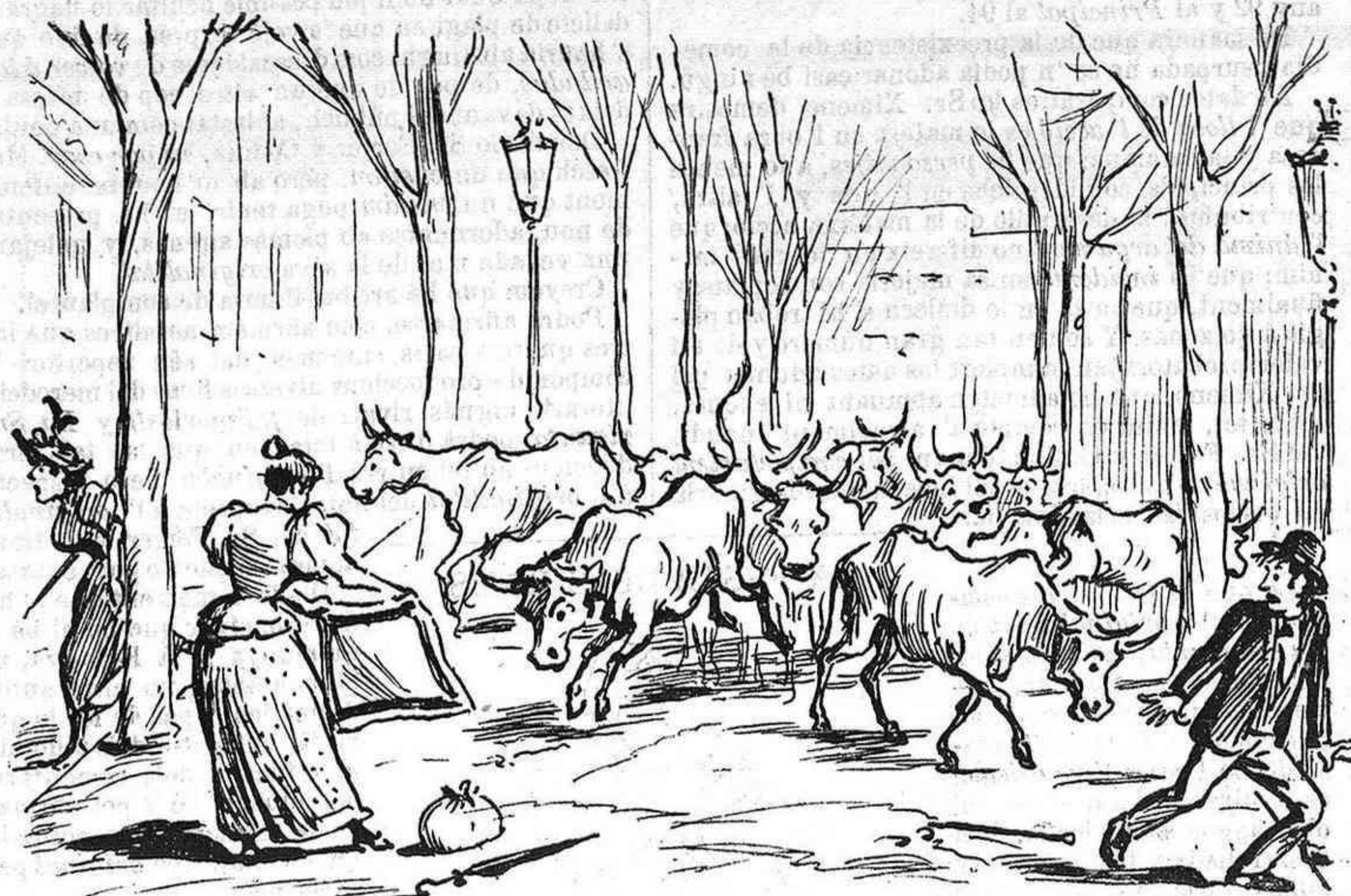
Planta robusta de frondó
[ramatje]
¿qué 'n treus de donar flors:
Dona estéril, ¿que fàs sens
[llinatje]
¡sens fruyt los teus amors!

LA FESTA DELS RAMS

En lo dia dels Rams, per tot arreu
se retrata del sol la imatge clara:
los xicots lo colocan al palmó,
las xicotitas lo portan à la cara.

ESCOLA DE TAUROMAQUIA PÚBLICA Y GRATUITA

Las noyas aficionadas
poden mostrá 'l séu salero

Quan vinga la tardor de la existencia,
perdut lo téu encfs,
restarà ert y aixut à la inclemència
ton cor anyoradis.

Y escarit com un arbre sense fullas
batut per lo mestral,
minvarà ton esprit entre despullas
d' un desitj ideal.

Fins morta, ja olvidada la teva ossa,
serà ton fat amarch.
Los viandants sens repará en ta fossa
hi passarán de llarch.

FOLLET.

LA PALMA

—¿Qué t' estimas més, Rafelet? ¿Palma ó palmó?
En Rafelet se mira à sa mare, 's fica lentament
un dit à la boca y 's posa à meditar.

Lo palmó ja li agradaria.... Fa més home que la
palma, 's porta ab més comoditat y permet una
pila d' evolucions que ab la palma son totalment
impossibles.

Pero en cambi ¡la palma!.... Allí no hi ha solza-
ment gall, sino farciment. ¡Y quin farciment! Ci-
reras de confitura, trossos de ponsém, escalas y
graellas de sucre, un rebost d' objectes qu' encan-
tan la vista y deleitan lo paladar.

Es cert que ara ja té set anys, y en aquesta edat
¡fa una cosa veure un noy ab palma!.... Lo palmó
es més serio y no fa nena.... Lo mal es que....

ensajantse ab los remats
que portan al matadero.

—Escolti, mamá—diu en Rafelet concebint una
idea repentina:—al palmó ¿que no s' hi poden pen-
jar cosas?

—Quinas cosas vols dir?

—Confituras, cireras de sucre, peras...

—Ah, no! Aixó al palmó no hi estaría bé.

En Rafelet ja no s' hi pensa més:

—Donchs comprim palma, ¡palma! com l' any
passat.—

La senyora Llucia dóna la mà al seu fill y se 'n
van juntets cap al carrer.

Es l' hora en que la fira està més animada. Los
venedors pregonan lo género à crits, demanant
per un palmó regular un ull de la cara y per una
palma decenta tots dos.

A la vista d' aquell bé de Deu que en onadas
verdosas y groguencas s' agita de dreta à esque-
rra, lo pensament de 'n Rafelet torna à titubejar.

¡Las palmas!.... Ja son bonicas, ab los seus sos-
tres y ramificacions de trenas, nusos y cargolets....
En lo punt més visible d' una parada n' hi ha una
que ab aquella complicació de sarrells de color de
palla y rissos de fils d' or sembla talment que di-
gui: ¡Compréume!

Sense vacilar en Rafelet demanaria à sa mare
que li comprés; pero ¿y aquelles restalleras de
palmóns, que cimbrejan ayrosos ab curvas elegan-
tissimas? ¿aquelles interminables filas de brancas
de palmera, matisadas ab tots los tons del groch
més delicat?.... ¿No diuhen: ¡Compréume! també?

¡Quina llástima qu' en los palmóns no s' hi pu-
gan penjar confituras!

Lo nen fa un esfors de voluntat, aparta la vista
de la part esquerra y encaminantse resoltament à
la dreta de la fira, diu à sa mare:

—¡Comprémla allí?

—¿Es dir qu' es cosa decidida que ha de ser palma?

—Si senyora: trobo que son més... bonicas.—

La senyora Llucia no es dona de gayre xerramenta. Quan compra, escull bé'l gènero, pregunta 'l preu, promet, regateja un instant, y si li donan, bé, y si no li donan, ja no hi torna encare que la cridin.

S'atura davant d' una parada, 's fixa ab una palma que à n' ella li sembla proporcionada al seu fill, y després d' haver preguntat à n' aquest si li agrada, 's dirigeix à la venedora.

—¿Quànt?

—Vol que li digui l' últim?

—Diguim l' últim.... ó 'l primer: lo cas es que jo sàpiga lo que val.

—Tres pessetas.

—¿Pagadas ab or ó ab xavos?

—¿Que se'n burla?

—Tant com burlámen!.... Pero vaja; no'n faig gayre cas.

—L' últim son deu rals, prènguila, deixila, fassi lo que vulgui.—

Després d' un moment de regateig, s' arriba à un preu enrahonat y la senyora Llucia 's queda ab la palma.

—¿Y ara?—pregunta 'l nen, passejant la vista de sa mare à la palma y de la palma à sa mare:—¿que aném à comprar lo altre?

Lo altre son los dulces, los fruysts artificials que la tradició penja à aquests arbres sense arrels.

Allà prop hi ha una taula ahont ne venen. La senyora Llucia y 'l seu fill s' hi acostan, y mentre lo baylet aguanta la palma provisionalment, sa mare tria las pessas confitadas que li fan més goig.

—Ab una lliura y mitja n' hi ha lo suficient—fa la bona senyora, mirant com la venedora pesa 'l gènero.

—Veyám—replica 'l nen, alsantse de puntetas per fiscalisar lo contingut de la balansa. Y al adonarse del poch bullo que fa, exclama:

—¿No mes aixó?

—No més. ¿No veus que si n' hi posavam més la palma no podríà resistirho?

—¿Per qué?

—Perque 'l brins son massa delicats y no poden soportar massa pes.—

En Rafalet se dona per convençut, la senyora Llucia carrega ab palma y dulces, y mare y fill se'n tornan à casa séva.

Deu minuts mes tard la palma té ja tots los seus adornos col·cats y las pessas de confitura penjades.

—A veure—diu la mamà acabant d'enllistar la feynas—à veure si faràs com los altres anys.—

Fins ara, cap diada de Ram en Rafalet ha pogut anar à benehir la palma. Y no perque no li hajan comprada, ben maca y ben grossa, sino perque al arribar lo moment de la benedicció los dulces havian desaparegut y de la palma no'n quedava res.

Lo nen se la mira rihibit, mentre sa mare coloca sobre la calaixera la seva artística obra.

La senyora Llucia 's distreu, en Rafalet vigila.... y ¿qué havia de passar?.... Lo dels altres anys, una mica augmentat encare, per-

que aquest, en Rafelet té un any mes que l' anterior y 's menja mes depressa 'ls tall de ponsém y estira ab més forsa las trenas de la palma.

Quan sa mare se'n adona ja no hi es à temps.

Sembla que per demunt de la calaixera s' hi ha ja passejat un núvol de llagostas. La palma es una lamentable ruïna que decentment no's pot presentar en cap temple del Senyor.

Quatre castanyas, crits, llàgrimas y 'l sermó corresponent.

—L' any que vé—exclama la senyora Llucia al finalizar l' arenga—en lloc de compràrtela natural, te compraré una palma feta de ferro.

—Millor!—fa 'l nen, obrint los ulls, tot animat.

—Per qué millor?

—Perque d' aquest modo serà mes forta y....

—Y no la podrás espalhar.

—Y s' hi podrán penjar molts mes dulces....

A. MARCH.

EL PINTOR

No sé en que consisteix, pro no m' explico
perquè no pinto res, crèguim, els juro
que ni sols per remey puch treure un duro,
y es ben recert que 'n dech doscents y pico....

En fi, pintém. Jo xerro, 'm mortífico
y 'l temps fuig impacient veloz y puro:
¡Puro! ¿eh? qui 'ls tingués, jo sense un puro
no pinto res de bó, no m' embolico.

En sé un pintor de nom, jo prou m' esmero,
pero no vol que ho logri 'l vil dimoni
que 's riu de mon sufri y mon desespero;

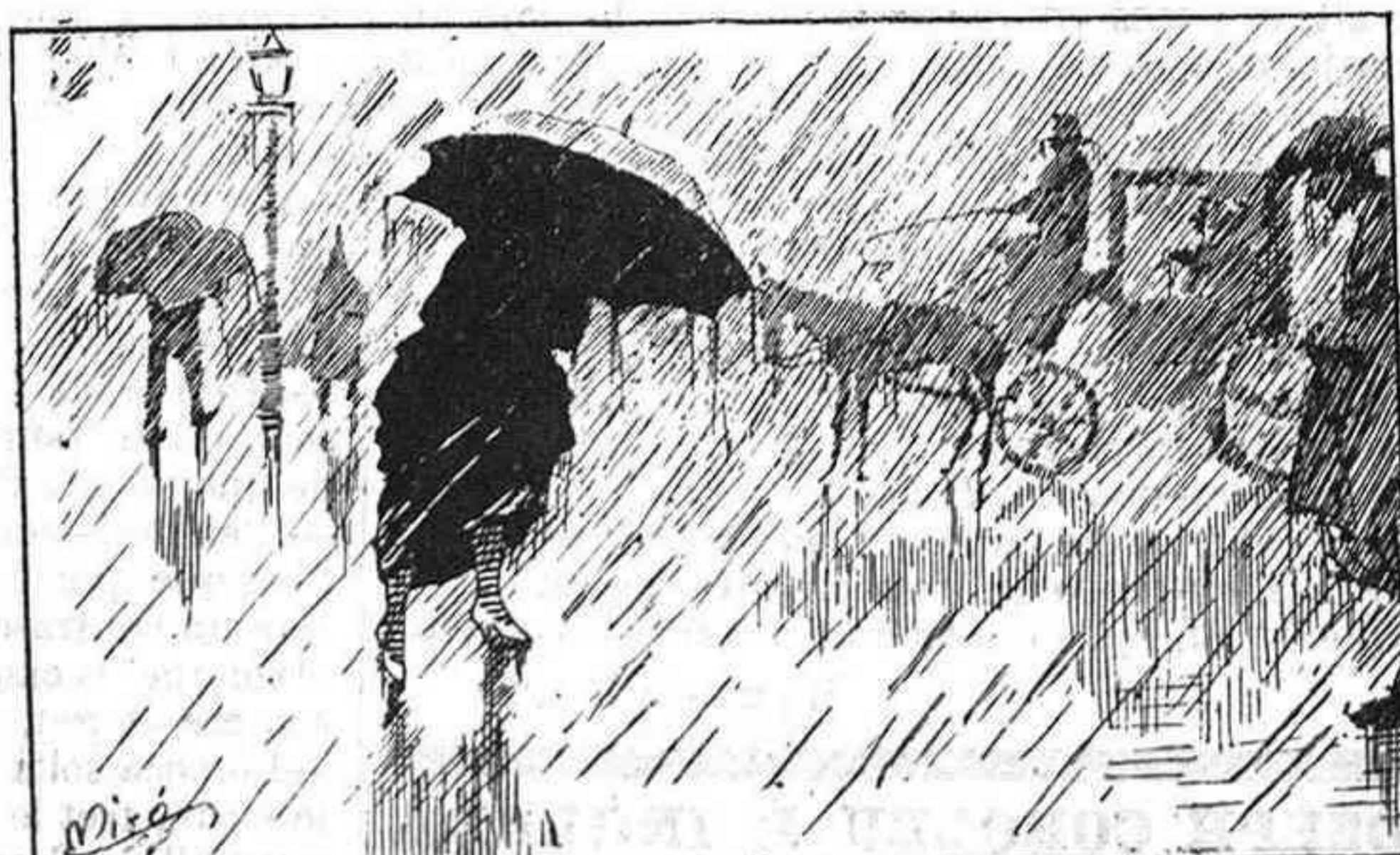
Jo desitjo ser més que un pobre toni....
Molts diuhen que sols soch un embuster,
que 'l que tinch es un Os ¡Deu els perdon!

A. LLIMONER.

39 TRAJES Y 105 GORRAS....

Ho he llegit tres dotzenas de vegadas y de cap manera ho he pogut entendre.

PEL ABRIL...

Es vritat que aquests ruixats
mullan, molestan y embrutan
pero ja està compensat
ab las vistas que 's disfrutan!

En l'última sessió celebrada pel Ajuntament va pendres l'acord d'adquirir, ab destino à la brigada del Parch, 39 trajes y 105 gorras; ni una gorra menos ni un traje mes.

¿Cóm s'explica aquest desnivell entre las gorras y 'ls trajes?

Busquin pel cantó que vulguin; no lograrán donarhi una interpretació lògica y satisfactoria.

Trajes: 39... Gorras: 105...

¿Es qu'en la brigada del Parch hi ha individuos que mentres vajan cuberts de cap no 'ls faren anar nusos?

¿Es que à cada número li donan varias gorras?

Perque aquí no hi ha mes: ó sobran 66 gorras ó faltan 66 trajes.... ó l diable que ho entengui.

De bonas à primeras y ab lo natural atany que tot barceloni deu tenir per explicarse d'un modo plausible los acorts dels seus administradors comunals, vaig dirme:

—Aixó serà que l'Ajuntament s'ha olvidat d'explicar que aquí hi ha gorras per diari y gorras pels dies festius. Cada individuo de la brigada té gorra de gala y de treball.

Pero tampoch així me surtian bé 'ls comptes.

39 trajes representan 39 persones, ¿no es veritat?

A dugas gorras per barba, 's necessitarian 78 gorras.

¿Per qué, donchs, n'hi ha 105?

Me trobo à sobrar 27 gorras, ¡27!...

¿Qué'n faig de 27 gorras sobrants?

Es una viva llàstima que 'ls concejals estigan ara ocupats y preocupats ab la séva pròxima expulsió de la casa de la vila, perque d' altre modo seria qüestió d'anar à interrogarlos, fins logralshis arrencar una explicació clara y admissible d'aquesta raresa.

¡105 gorras per 39 persones!

Jo sempre havia sentit dir: Tants caps, tants barrets.

Y si bé reconeix la inferior categoria de la prenda municipal, me sembla que ningú s'extranyarà de que també digui:

—Tants individuos de la brigada, tantas gorras.

Santo y bueno que l'Ajuntament, tractantse, verbi-gracia de cabassos ó de palas, hagués dit:

—A fi de que la brigada del Parch tingui algun repuesto d'aquests utensilis, se'n compraran uns quants mes dels qu'en rigor se necessitan.

Pero ¿gorras? ¿gorras precisament?

Vaja, aixó no pot quedar així.

Ja qu'en la sessió anterior la cosa va passar per alt, es necessari que en la pròxima hi haja un concejal d'oposició que aclari y especifiqui aquest *lio* sense precedents.

¿Per qué 39 homes necessitan 105 gorras?

O ¿per qué—si las gorras venen justas—105 homes s'han d'arreglar ab 39 trajes?

Concejals enrahonats y prudents: à explicar, à desxifrar tan fenomenal geroglific.

«Desde lo alt d'aquestas 105 gorras... un gobernador civil us contempla.»

O explican desseguida aixó.

O ns afirmarém en lo qu'hem creut sempre.

¿Saben qué es lo qu'hem creut sempre?

Que 'ls concejals son molt aficionats à las gorras.

MATÍAS BONAFÉ.

JOSEPH COROLEU É INGLADA

L'aventatjat escriptor qu'en trenta anys de producció continua ha ilustrat l'història catalana, anant à buscar en los recòndits arxius, la font original de sus impresions y

sos judicis, morí l'passat dijous, víctima de una malaltia cruel, y deixant sumits à sa família y à sos numerosos amichs en lo mes fondo desconsol, del qual participa Catalunya entera, que ha vist desapareixer ab ell à un dels seus escriptors mes emblemàtics.

Coneixiam y estimavam à Coroleu, tenintlo per un dels nostres amichs mes carinyosos. De sa bona amistat n'hi havíam rebut probas que mai s'olvidan. A pesar de la naturalesa absorbent de sos serios treballs predilectes, no deixava passar cap any sense afavorir las pàginas del nostre *Almanach* ab algun treball enginyós, tant mes apreciable, quan no era l'género festiu y humorístich el que mes s'acomodava ab l'indole dels seus estudis. Las mateixas columnas del periódich s'havian vist també honradas alguna volta ab los seus escrits. Plorém donchs avuy la desaparició mes que de un amich, de un verdader company.

La producció literaria de Coroleu es tan considerable com selecta. Pochs escriptors de Catalunya han fet brillar com ell la llengua castellana. La dominava per complet y la manejava ab una facilitat pasmosa. Era castis y elegant, correcte y harmoniós. Pensava bé y fondo, y sabia vestir sos pensaments ab un ropaçón esplendent y primorós, sense que aixó li exigís lo mes mínim esfors.

Algunes de sus obres quedarán com à modelo, així per son fondo substancial com per la seva forma brillant. Molts de sos estudis y monografias de caràcter històric y jurídich serán sempre considerats com à fruysts assahonats de un esperit superior.

Unia Coroleu à tots aquests mèrits intelectuals una modestia qu'en moltes ocasions degenerava en infantil timides. Odiava 'ls falsos oropells. Despreciava aquells recursos que emplean molts pera brillar y fer ruido.

Un cor generós y noble, una vida moral plena de virtuts, un temperament afectuós, y un amor al treball que arribava fins al excés havent contribuït sens dupte à escursos preciosos dies son altres tantas qualitats que avaloravan sus envejables prendas.

A sa desconsolada viuda y à sos fills envihém l'expressió del nostre mes sentit condol.

LO GOT Y 'L PORRÓ (1)

Faula

Al damunt d'una taula ben parada
de... no sé quin hostal,
varen tenirhi grossa disputada
ab sa paraula especial
un got de petricó
y un porró reforsat... de mitj porró.

—No sé com tens vergonya ('l porró deya
à n'el got apuntantli lo galet)
de presentarte à taula: no tens dret
à estarhi. (Digué 'l got):—¡quina taleya
à parlar'm sempre així,
quan à taula jo hi tinch tanta salida
é hi tinch més dret que tú 'sents?—Es mentida;
(saltá 'l porró de cop, com si's feris).

—Es vritat: ma importància es molt més vella
que la teva, ('l got féu).—¡Qu'ets tarambana!
(refutá lo porró) Serà à Castella:
pro no pas à la taula catalana.—

—També ets d'aquests tú que à cada volta
(parla 'l got) surten ab l'estirabot
de que no es català qui béu ab got!—

—¡Ben net!—(crida 'l porro. 'L got):—¡Poca solta!
Si es que quedés sentat tal precedent
fora un contrasentit, y gros, ¡es clà!
aixó: que 'ls catalans qu'estan bebent
sempre ab got, ni un d'ells fora català.—

—Lo poca solta ets tú; (respongué ab ira
lo porró, tret lo tap)
puig fill de Catalunya, si bé's mira,
que no begui ab porró ja no n'hi ha cap.—

(1) Primer accésit en lo Certamen literari de Manresa.

L' HABIT DEL FRARE

—Aixó tan llargot no 'm va:
me l' haurías d' escursá.

—Gayre tros, pare Benet?
—Alló.... cosa d' un pamet.

—Psé! Per aquest cantó esquerra
crech qu' encara 'm toca à terra.

—Tot ben igual, Salvador:
retalla y no tinguis por.

—Li está bé?

—Perfectament.
Aixó es fresch, net y decent.

—¡Quina bòfia!—(exclamà dringant, lo got).
—Es cert (tornà 'l porró). Y 'ls que sostenen
que aqueixa afirmació ferse no 's pot,
es que no hi saben veure, ó bé no 'n tenen.—
—Precisament, donchs, es tot lo contrari
perquè molts, porró tenen y ab got beuhen
sabent fer lo xarrich; y es que molts creuhen
(deya 'l got) que l' usarte fa ordinari.—
—¡Quin disbarat!—(ja plé va dí 'l porró)
jo crech que 'l traguejar. pot afirmarse
es mes fi y més senyor que el amorrarse.—
—¡No! ('l got).—¡Sí! (lo porró)—¡Que sí!—¡¡Queno!!
—Per got que sigui, jo, soch catalá
tant com tú (digué 'l got, de rabi groch).—
(Y 'l porró):—¡Vols que 't clavi un cop de broch?
¡Si ab lo drinch se coneix qu' ets castellá!—

—La disputada aquí no durá gayre
per havels destorbat gent de l' hostal,
un que alsava 'l porró bastant enlayre
y un altre que omplí 'l got casi fins dalt.

Així, ningú guanyá dels contrincants,
puig l' home que 'l porró feya servir
com lo qui 'l got va omplir,
eran lo que se'n diu ben catalans.

Sempre cau del ridicul en l' abisme
qui dú fins al extrém lo patriotisme.

J. BARBANY.

LLIBRES

BOCETOS INGLESES per R. D. PERÉS.—Coneixiam al autor de aquesta obra com à poeta inspirat, autor de *Cantos Modernos y Norte y Sur*; lo coneixiam també com à crítich ilustrat y conciensut per son llibre *A dos vientos*; mes avuy se 'ns presenta baix un nou aspecte, si bé, sense amagar ni dissimular poch ni molt sas qualitats de poeta y de crítich.

La colecció de *Bocetos ingleses* es una producció de un gran valor literari, digna del esperit que l' ha concebuda y de la ploma que l' ha trassada. Es cosa relativament fàcil descriure un país extranger, puntualisant vulgarment lo que s' observa, ó bé en sentit contrari, donant alas à la fantasia; pero en cambi observar bé, depurar ab esmero, sintetizar ab acert, atenintse sempre à la veritat verdadera, à la realitat real, descriure y sentir, ser à la vegada objectiu y subjectiu, sols ho logra qui à las dots de observador fidel, reuneix las no menos apreciables d' escriptor de rassa, capás de sentir y de donar exquisida forma à l' expressió dels seus sentiments.

Lo Sr. Perés posseeix aquestas condicions. Té ademés la ventatja de haver residit à Inglaterra llargas temporadas, havent contret matrimoni ab una filla de Londres. Coneix, donchs, com pochs espanyols hi haja, no sols l' aspecte extern, sino la naturalesa intima de aquell país de una complexitat extraordinaria, y te en la séva paleta tots los tons, tots los matisos pera pintarlo, així com posseeix una conciencia prou serena y desapassionada pera donar à sos judicis tot lo valor de una autoritat indiscutible.

Los setze quadros que constitueixen la colecció forman dos series, en la primera de las quals titulada *Luces, figuraz y escenarios* se descriu la vida (pública ja plena llum,

la vida de carrer y de teatro, en l'estació més propicia del any, quan lo sol banya la gran metrópoli del Tàmesis, convertintla en una rival de les ciutats del Mitj-dia. Tots aquests quadros animats reservan no pocas sorpreses pels que no s'imaginan à la ciutat de Londres sino embolcallada en les bromas, trista, monòtona y fastidiosa.

La segona serie, corresponent à la estació de hivern, porta l'titul de *Psicologías y sombras* y ja s'acosta més à la idea del ensopiment que la gent meridional tenim formada de aquell país del Nort. Preponderan en los quadros pintats pel Sr. Perés los colors grisos, pero al mateix temps l'autor se concentra, medita y efectúa treballs de bisturi que arriban fins à lo més fondo del organisme de aquella societat tan digna de ser estudiada.

La intenció del llibre no pot ser més sana; encloentse en les següents paraules que s'llegeixen en l'epilech:

«....al escribir el presente libro pienso poner en práctica una fase del patriotismo que me parece útil y me es simpática: el traer á nuestras tierras los ejemplos de otras lejanas que no deben sernos indiferentes, à fin de que podamos nutrirnos no solo con nuestros propios jugos, tal vez empobrecidos hoy después de pasadas grandezas, sino con todos aquellos en que se revele una vida rica y joven.»

Lo llibre del Sr. Perés, apart de l'amenitat que ofereix en tots las seves pàgines, compleix admirablement lo noble y patriòtic propòsit del seu autor.

RATA SABIA.

PRINCIPAL

La companyia de la Tubau se despedeix aquesta nit del públic de Barcelona, posant en escena l'drama *Dionisiu*.

Ultimament va estrenar dos obres, una comèdia titulada *Los herederos*, arreglada al castellà per en Lustonó, que ofereix poca cosa de particular, y una producció en un acte que porta l'titul de *Las horcas caudinas* deguda al Sr. Godo, primorosament escrita y versificada ab garbo.

LICEO

L'actiu empressari Sr. Bernis ha combinat ja l'quadro de cantants que ha de actuar en lo gran teatro, durant la temporada de Pasqua. La combinació es com segueix:

Mestres concertadors y directors Srs. Vittorio Podesti y Dominico Acerbi.—Sopranos, Hariclee Darclée, María Rovellants y Adela Marra.—Mezzo sopranos, Concetta Mas, Angelica Nava y Giuseppina Giaconia.—Tenors, Francesco Marconi, Giuseppe Moretti y Emmanuele Suarez.—Barítonos, Ramón Blanxart, Rogelio Astillero y Francesco Puiggener.—Baixos, Romano Nanetti, Andreu Perelló y Oreste Lupi.—Primera bailarina de rango francés, Alice Stochetti. Me sembla molt bé.

Ab la Darclée y en Marconi quins *Hugonots* se 'ns esperan!

LIRICH

En l'últim concert, dedicat à la música modernista, Vicenç d'Indi, que tant s'havia distingit com à director è intèrprete de la música dels grans mestres, se feu admirar extraordinàriament del públic com à compositor aventatjat, briós, coneixedor perfecte de tots los secrets y recursos de l'orquestra.

Una de les pessas en que alcansá un triunfo colossal es la *Sinfonia pera orquesta y piano sobre un cant popular francés*. Es una obra de mestre y una prova del gran partit que poden treure 'ls músichs de geni dels senzills cants populars, font pura de inspiració musical.

La despedida carinyosa y entusiasta de que segué objecte l'notable mestre francés, es de aquelles que no s'olvidan, com no s'olvidarà tampoch la serie dels cinch concerts històrichs, un dels aconteixements musicals de mes bulto y significació que han tingut lloc à Barcelona en lo present sigle.

ROMEÀ

Dimars s'estrenà l'sainete *La Viuda*.

Vilanova, sobre tot en la primera part, fà gala com sem-

pre de aquell bon humor característich, que fluix abundant ab los primors del diàlech y ab la bona pintura dels tipos.

En cambi lo quadro segón que 's desenvolupa en lo carrer y que consisteix en uns esquellots, no té prou consistència, ni ofereix cap novedat. Lo soroll y l'alborot ofegan l'enginy de dicció qu'és una de les qualitats mes notables de nostre excelent pintor de costums populars, y per tal motiu casi 's diria qu'ell mateix s'aturdeix ab aquell estrépit.

**

A continuació s'estrenà una pessa titulada: *¡Ditzos ball de màscaras!* obra que sense oferir gran novedat, està combinada ab enginy y molt coneixement de les taulas, donant lloc à una multitud de situacions altament còmicas. Lo diàlech es fàcil, y 'ls xistes hi abundan en tal manera, que durant tota la representació, no cessan un instant les riàllas del públic.

Son autor, lo jove Sr. Figueras Ribot, sigue cridat à l'escola y aplaudit ab verdader entusiasme.

TIVOLI

Aquesta es l'última setmana de l'actual companyia de sarsuela, que sense estrenar ni una sola producció, ha saput mantenir l'interès del públic, apelant à las més escullides del vèrtic repertori.

NOVEDATS

Jesús de Nazareth se representa cada nit, proporcionant à la empresa grans entrades.

Y això fa que durant tota la Quaresma s'imposi un de juní rigorós à tots los aficionats à las novedats y als estrenos.

CATALUNYA

Aquesta nit s'estrena la sarsuela *El Moro Muza*.

Per lo demés continuan representantse las obres mes aplaudides, entre las quals s'hi ha de contar la titulada *El tambor de granaderos*, que figura totas las nits en lo cartell.

CIRCO EQUESTRE

Per últim y com à demostració de que la temporada s'està acabant s'han posat en escena aquelles obres en que las maniobras militars y 'ls tocs de trompeta constitueixen lo principal attractiu. Tals son *El húsar* y *El chaleco blanco*.

Lo que avants feyan las coristas del coro de senyores, convertintse en àngels bufadors, ho realisan avuy los actors microscòpics, ab un ajust y una gallardia que xoca ab la séua edat.

Y las representacions de aquestas obres en que 'l buf representa l'principal element se succeixen las unes à las altres, donantse cumpliment à aquell proverbio que diu: *Bufá no fá fi*.

N. N. N.

TOT BALLANT

—¿Es servida?....

—Si senyor.

—¿Quin ball mes lluhit, vritat?....

—De tots los qu' aquí han donat aquest me sembla el millor.

—¿Quina gresca! quin bullici!....

—Ja ho pot dir!....

—Oh y quanta gent!....

Y després venen diuent qu' això del ball es un vici.

Ho diuen totas aquelles personas que tant los fà, perque no hi poden anà....

—Sí: 'ls capellans y las vellas.

—Creguim que 'l ballá m' atrau.... no se per qué....

—Igual que à mi.

—Ja tocan.... y es polka....

—Sí: —¡quina polka mes salau!....

LA FESTA DE LA SENMANA

Armonías infantiles.

—Sómi?.... —Quan vulgui.... —Endavant!

—La seva gracia?.... —Marieta.

—Ay Marieta, 'l cor me peta!.... —Y que n' es vosté de truhan....

—No cregui que ho dich de broma porque 'm peta y d' alló mes.... —Son molt burletes vostés....

—Miris, li juro á fe d' home. Ja feya una bona estona que me la estava mirant....

—Bé, bé, no s' acosti tant que ja 'l sento....

—(¡Quina dona mes bonica y mes pitera!). Dispensi.

—Está dispensat....

—Sab que hi notat? —¿Qué ha notat?....

—Qu' es vosté molt encisera.

—Es favor que 'm fà.... —Es justicia

perque te juns ulls, una cara.... —Bé, no m' apreti tant.... ¡y ara?.... —Ho feya sense malicia....

Donchs com anavam dihent creguim que vosté m' agrada.... (¡Cristo! ... ¡Quina trepitjada! sembla feta expressa ent)

—Dispensi.... —No sigut rès.... lo seu peu no pot fer mal.

—Qu' es bromista!.... (Tant se val, se 'm declara no hi ha mes).

—Si no s' ho prengués á broma li diria.... li diria.... pero no, se 'n burlaria.

—Aveyam... digúimho home.

—Donchs ja veurá, fora embulls.... No se que sento aquí al pit quan me miran fit á fit las ninetas dels seus ulls, que se m' opremeix lo cor y talment sembla que 's para; ensembs que 'm ve aquí la cara una especie de calor....

TARUGOS, ABUSOS Y VIVIDORS

¡Nou sistema de fer negocis! Llibres, projectes, planos, trastos, tot cap al Ajuntament, que allí, pagant la Pubilla, tot ho compran.

—Si vol li deixaré el vano
y així se refrescará....
—Ja se 'n comensa à burlà....
No se 'n burli li demano
per la cosa mes sagrada
que tingui al mon....
—Endavant:
pero no m' apreti tant....
(casi 'm dona una abrassada).
—En fí la estimo ab deliri,
y tan gran es ma passió
que creguim si 'm diu que no
la vida es per mí un martiri.
Per lo tant diguim que sí,
diguim que m' ayma també,
y llavors felis seré....
¡Contesti!....
—¡No li puch di....
ja veurá....

—Per compassió
contesti, que l' cor esperal....
Ah, no puch, no soch soltera!....
—¿Es casada?....

—Si senyó
—¡Ah!.... ¡L' únic cop en ma vida
que hi estimat de vritat
véurem d' eix modo burlat!....
¡Vaig à matarm' desseguida!
¡¡Adeu per sempre!....

—¡Ay!.... ¡ay!.... ¡ay!....

Ell fuig.... la gent s' atabala
y ella à ne 'l mitj de la sala
cau presa d' un fort desmay.
Y en tant que à ella del apuro
la treuen propis y estranyas,
ell, tot contantho als companys
se menja.... un sopà de duro.

PERE LLORET.

El Diluvi havia de ser qui havia de pendre la defensa del desventurat autor de *La Suripanta*, consignant equivocadament que l' tercer acte de aquesta comèdia difereix del tercer acte de *Les vacances du Mariage* de la qual dimana l' obra que 'l Sr. Ferrer y Codina ha donat com enterament original.

Y 'l Diluvi que tants deutes pendent té ab nosaltres; el Diluvi que ha deixat sense resposta tants y tants càrrechs gravissims com los que li ha dirigit LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, aprofita la present ocasió tractant de mortificar à un estimat company nostre, que tothom sab que al donar à l' escena un arreglo cità honradament lo titul de l' obra de que procedia, à pesar de lo qual intenta posarlo per dessota de l' autor de *La Suripanta*, quals plagis y apropiacions, donats sempre com originals, no tenen exemple, ni disculpa.

De totes maneras celebrém la cordial y estreta conjunció del autor de *La Suripanta* ab los nets de D. Salvador.

En las próximas elecciones municipales sembla que riurém molt.

Per una part s' alian los conservadors de la cli-

ca de 'n Planas y Casals ab los fusionistas de la colla de 'n Comas y Masferrer.

Y per altra banda se disposan à durlos la contraria 'ls romeristas de l' esquadró de 'n Tort y Martorell, units ab los fusionistas de la llopada del Henrich y curullats ab los anfibis de D. Miquel Gonzalez, que de tant mirar la porta de la Casa Gran, no ha tingut temps encare de determinar si es republicà ó si es monárquich.

Moscotas que ab gran anhel
emprenen campanya activa,
per veure qui primé arriba
à la gerra de la mel.

* *

Mes ay! si 'l poble de Barcelona obrés com deuria, ja 'ls asseguro jo que 'n farian pocas de tupinadas.

Una frasse recollida en l' últim concert de la Societat Catalana:

—Lo mestre Vincent d' Indi, ab tot y ferho tan bé no cobra retribució de cap classe. 'S contenta ab la satisfacció de propagar la bona música.

—Donchs noy, no cobrant, d' ell sí que pot dirse que de noms y de fets es un verdader deixeble de Frank.

Sobre la música descriptiva, deya un intelligent:

—Certas cosas vagas la música las pot indicar; ara descriurelas no es possible. Una cosa son los sonidos y un' altra 'ls colors. Pera pintar, la pintura; pera cantar, la música.

—No obstant, lo modernisme admet la compenetració de totes las belles arts,—li observava un partidari de las últimas teorías.

—¿De veras? Donchs, mira, 'l dia que la música invadeixi 'l terreno de la arquitectura y edifiqui palaus de sonidos, com que calculo que surtiran mes baratos que 'ls palaus de marbre, ja farás lo favor de avisarme que 'n llogaré un.

Han comensat à donarse funcions de beneficencia, quals productes se destinan al socorro de las famílies dels náufrechs del *Reyna Regent*.

Ahir dijous se 'n doná una en lo *Circo Eqüestre* à càrrec de la companyía infantil, y demà diumenge l' Associació de coros de 'n Clavé projecta celebrar un concert al mateix objecte.

Aquestas iniciatives ens induheixen à esperar que la filantròpica Barcelona, en la present ocasió cumplirà com sempre ab lo seu deber.

Tots los tinents d' arcalde, en quant lo Sr. Ríus y Badia empuyi la vara d' arcalde están disposats à presentar la dimissió del seu càrrec.

Tots menos un.... lo Sr. Nebot.

Ab lo qual demostra ser mes conservador que ningú, desde l' instant que preten *conservar* la tenència d' arcaldia.

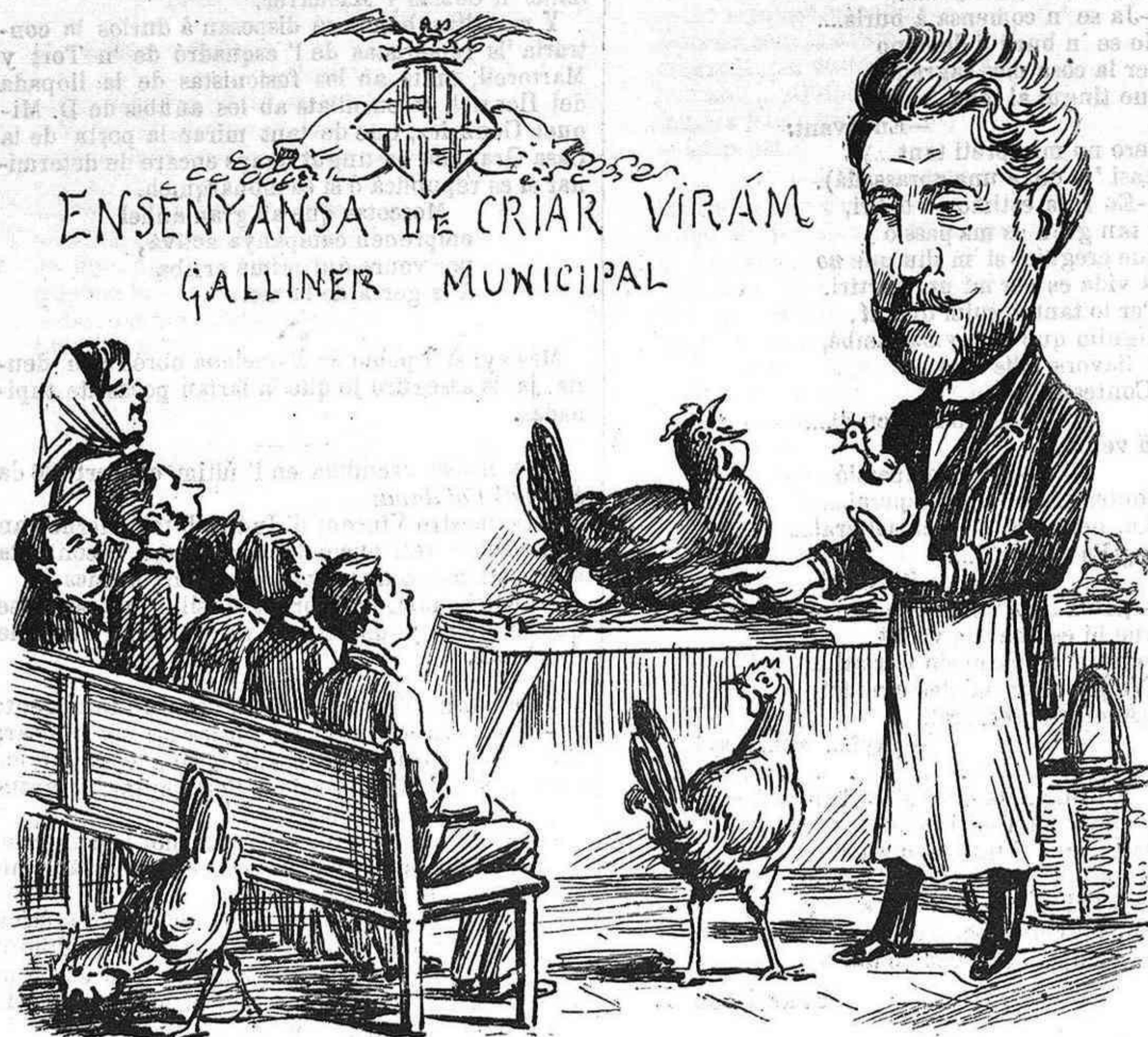
La setmana passada varem tenir ocasió de veure en lo Saló Parés tres hermosos quadros de 'n Meiffren, pintats ab aquell coneixement del natural y al mateix temps ab aquella simpàtica elegància que distingeixen à totes las seves obres.

En la setmana present l' incomparable Urgell ha exposat un de sos tipichs cementiris, y un carrer de poble en nit de lluna, qu' es una de las obres mes hermosas, mes sentidas y mes ben impresionades que li coneixem.

Aceptin los dos mestres lo calorós aplauso que 'ls enviém de tot cor.

VIVIDORS MUNICIPALS

**ENSENYANSA DE CRIAR VIRÁM
GALLINER MUNICIPAL**

Apa, apa, senyor Darder,
qu' ensenyant com se fá l' ou,

haurá trobat la manera
d' arreglarse un' altre sou.

No hi ha remey: lo govern francés se nega resoltament à autorisar las corridas de toros en las poblacions del Mitj-día. L' arcalde de Nimes tractava de celebrarne una à benefici de las tropas enviadas à Madagascar, y l' ministre li ha negat la corresponent autorisació.

No en vā 'ls tribunals superiors han declarat que l' toro devia ser considerat com animal doméstich.

En aquella terra dels calemburs, quants y quants marits, gratantse l' cap, no podrán menos d' exclamar:

—Lo ministre té rahó: agrahimli la bona voluntat que 'ns demostra!

Al últim lo regidor Sr. Vigo ha trobat una petita recompensa als seus treballs subterrànies.

Valentse dels elements de la Casa gran vā desarollar aquell famós projecte de oficinas destinades à ocupar tot lo sub-sol de la Plassa de Sant Jaume, y com que ab lloret no mes y sense una mica de carn, es impossible guisar un estufat, ara resulta que l' Ajuntament de qu' ell forma part ha acordat adquirir al preu de cinc pessetas cada un 390 exemplars de la Memoria explicativa del gran projecte:

L' estufat ja está guisat
l' estufat ja está servit,

per quan se l' haja menjat,
Sr. Vigo, bon profit!

L' autoritat ha detingut à una curandera de Gracia, que tirant las cartas havia guanyat una fortuna, fins al extrém de ser avuy propietaria de un parell de casas.

No podrá dirse que l' autoritat haja procedit ab gran rapidés en aquest assumpto. Per arribarse à fer dos casas tirant las cartas, es precis portar molt temps de practicar aquest lucratiu ofici.

Y l' autoritat avuy tan celosa ha estat anys enters sense veure res.

Y à propósito.

He sentit contar que à la mateixa vila de Gracia hi ha un convent de monjas que 's dedican ab gran profit à l' expendició de certas especialitats farmacèuticas.

¿Será cert que unes píldoras que, presas à petites dosis, tenen una determinada aplicació, suministradas en gran cantitat poden fins provocar un aborto?

Contesti à aquesta pregunta qui està obligat à ferho. Ja que l' autoritat se ha introduhit à Gracia en busca de gatuperis, jo sols li diré una cosa: que la *Providencia* l' ilumini.

Continúan las corridas femeninas. Las quals donan lloch á que las toreras y especialmente una d' elles anomenada Providencia, vajan tot sovint á tomballons. ¡La Providencia revolcada!.... ¿Ahont som aquí?

Y aixó que 'ls toros, objecte dels tormentos propis del espectacle, mes que de la muleta serian dignes del bolquer.

Per demostrar lo valor de la quadrilla, proposo una prova.

Reunirlas en una sala tancada, y á lo millor etjegar una rata.

¿Quán apostém que totas se posan á xisclar enfilantse sobre las cadiras?

Diu un diari de la noche:

«Los pórticos de la nueva plaza de Manlleu adelantan rápidamente....»

Aquestas pocas paraulas, si ab detenció s' examinan, venen á darnos á entendre que aquells pórticos caminan.

Hem tingut á Barcelona dos joves extranjers que 's proposan per una juguesca, donar la volta al món á peu.

M' atreveixo á aconsellarlos que no passin per cap carrer del nostre ensanxe en dies de pluja.

Perque sino, hi quedan encastats, y adios volta al món y adios juguesca....

Ab destino á la guardia municipal montada, han sigut adquirits alguns caballs.

En vista de la freqüència ab que 'l nostre Ajuntament se veu obligat á fer compras d' aquestas, se 'ns ocurreix una idea.

En compte d' anar á caball ¿no seria millor que la guardia montada anés en velocípedo?

D' aquesta manera, apart de la economia que ab la reforma podría alcansarse, veuriam si es veritat alló que diuhen alguns....

—¿Qué diuhen?

—Que la guardia municipal no pot anar ni ab rodas.

¡Hola, hola!

La societat *Protectora dels animals* celebrara pròximament un certámen en que s' adjudicaran premis als aucells que cantin més bé y als poetas que millors composicions hajan enviat.

Si aixó es cert, casi casi que la societat hauria de modificar 'l nom.

En rigor s' hauria de titular: *Protectora dels animals y dels poetas*.

Deya un advocat á la seva dona:

—Mira, noya, ja cal que tanquis bé tots los objectes de valor que tenim, cuberts, joyas, diners: que no quedí cap calaix obert y guàrdat las claus.

—¿Y aixó?

—Sabs aquell lladre que ahir vaig lograr que l' absolguessin? Donchs, segons tinc entès vindrà aquí casa aquesta tarda á donarme las gracies.... Per lo tant vigila.... que si jo com á advocat presumo de llest, ell com á lladre resulta molt mes llest que jo.

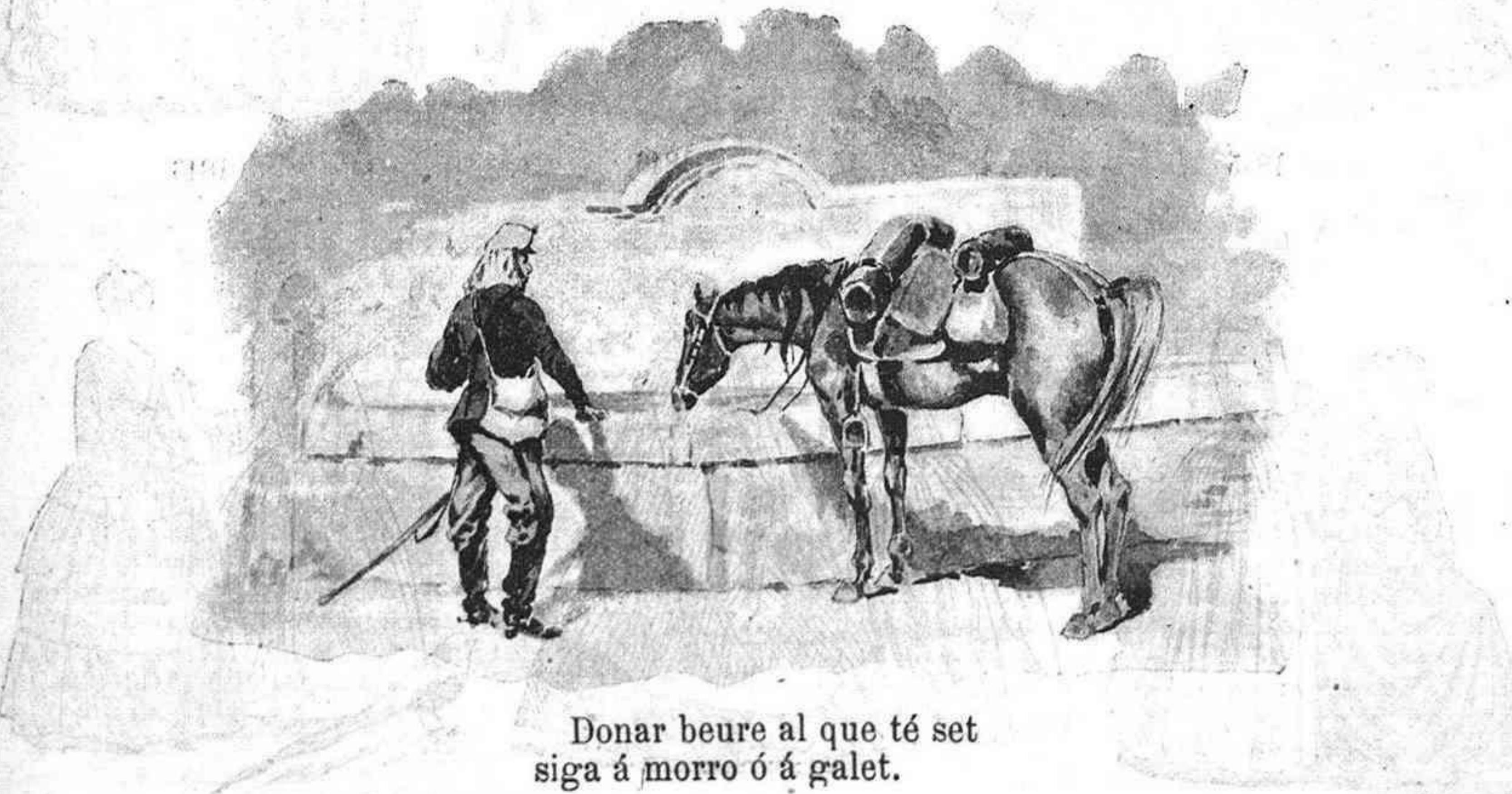
XARADAS

1

A mon apreciat amich Domingo Roselló

Que 't dediqui una xarada
fa temps que 'm tens demanat;
ia 't dich noy qu' en un apuro
m' has posat.

NOTAS MILITARS

Donar beure al que té set
siga á morro ó á galet.

**Los modicos
del siglo XIX**

1844

1844

1845

1845

1846

1846

1847

1847

1848

LÓPEZ-Editor, Rambla del Mitj, 20, Llibrería Espanyola, Barcelona
Correu: Apartat, núm. 2

**HISTORIA
DE LA
Revolución y Guerra de Cuba**
por GIL GELPI Y FERRO

Dos tomos en 4.º Ptas. 6.

OBRA NUEVA
de B. Pérez Galdós

**TORQUEMADA
Y
SAN PEDRO**

Un tomo en 8.º Ptas. 3.

NOVEDAD
VIAJE DE CIRCUNNAVEGACIÓN
DE LA
CORBETA NAUTILUS
por D. FERNANDO VILLAMIL

Un tomo en 4.º ilustrado y ricamente encuadrado Ptas. 20

***** COLECCION DIAMANTE *****
Tomo 19 GENTE DE MADRID UN VIAJE A LOS INFIERNOS
por Carlos Frontaura. Precio 2 reales. por Miguel Melgosa. Precio 2 reales.

Pronto aparecerá

PIMPOLLOS por J. Torrendell

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá à volta de correu franca de port. No responém d' extravios, no remetent ademés 3 rals pel certificat. Als corresponents de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

Si en lo mon hi ha alguna cosa
que faig ab mes fàstich, creu
que *hu* dedicà aquestas coses,
com hi ha Deu!

Demànam una pesseta,
un duro, dos, tres, cinch, cent,
demànam tot lo que vulguis
que al moment
jo te 'ls donaré (si 'm sobran)
puig may tot res a ningú
y als amichs menos, ja 't consta
prou a tú.

Mes dedicarte aixó?.... *¡dugas!*
no m' ho tornis pas a dí
calla noy, mut y a la gabia
creume a mí.

Perque a veure quina cosa
tindrás més després d'aixó?
una honra per la familia?

Crech que no.

¿Vols que t' digui qu' ets molt guapo?
¿que t' va bé l' bigotet ros?
y que tens un pel que sembla
lo de un gos?

No fil! no: me *hu-segón-quarta*
y per tals cansons no estich,
puig tampoch seré mes pobre
ni mes rich.

Si tu fossis una noya
o bé en lloch de Dominguet
te diguessis Domingueta,
ay, pobret,
no serían pas xaradas
lo que t' dedicava jo,
sino cosas de mes bulto
si, senyó.

Que te *hu-tres-quart* te diria
ab versos mes bons que aquets
tot tirante (de boquilla)
petonets.

Pero si tant *tres* empenyas
te la faré, si home, si
pero de primer ¿qué pagas?
t' haig de dí.

De tots modos, com desitjo
compláuret y quedar be,
mira, diumenge t' espero
al café.

J. STARAMSA.

LOGOGRIFO NUMÉRICH

1 2 3 4 5 6 7.—Nom d' home.
1 2 7 4 7 6.—> de dona.
2 1 2 4 3.—>
6 7 5 3.—Poble català.
3 6 7.—Alhaja.
6 2.—Nota musical.
5.—Consonant.
SIULCHOPSAGOM.

ROMBO

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Segona: Objecte de terrat.—Terce-
ra: peix.—Quarta: nom de dona.—Quinta:
eyna de manyá.—Sexta: nom de dona.—Sep-
tima: vocal.

A. SUÑER CUPONS.

GEROGLIFICH

TIO | X

LO

VIDRE

MARIMÓN PALASAO

LA GUERRA A CUBA

